

Zulfiya ORTIQOVA,

Farg‘ona davlat universiteti Boshlang‘ich ta‘lim uslubiyoti kafedrasida katta o‘qituvchisi

E-mail: ortiqovazulfiya@mail.ru

Pedagogika fanlari doktori, dotsent T.Islomov taqrizi asosida

THE SIGNIFICANCE OF NATIONAL VALUES IN PRIMARY CLASS SUBJECTS OF EDUCATION

Annotation

This article talks about understanding our national values, their essence, preserving them, and protecting the ancient abilities of the people from being lost by forming national abilities in students. is stated.

Key words: Universal, national education, tolerance, national values, manners.

ЗНАЧЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ПРЕДМЕТАХ НАЧАЛЬНОГО КЛАССА ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация

В данной статье говорится о понимании наших национальных ценностей, их сущности, их сохранении, защите древних способностей народа от утраты путем формирования национальных способностей у студентов.

Ключевые слова: Всеобщность, национальное образование, толерантность, национальные ценности, нравы.

BOSHLANG‘ICH SINIF TARBIYA FANLARIDA BERILGAN MAVZULARDA MILLIY QADRYATLARNING AHAMIYATI

Аннотatsiya

Ushbu maqolada milliy qadriyatlarimiz, ularning mazmun-mohiyatini tushunish, ularni asrab-avaylash o‘quvchilarda milliy qadriyatlarini shakllantirish orqali xalqning azaliy qadriyatlarini yo‘qolib ketishdan saqlash haqida so‘z boradi. Tarbiya fanlarida berilgan mavzularda milliy qadriyatlarining ahamiyati to‘g‘risida bayon qilinadi.

Kalit so‘zlar: Ummuminsoniy, milliy tarbiya, bag‘rikenglik, milliy qadriyatlar, odob.

Kirish. O‘quvchilarning ummuminsoniy va Vatanimiz qadriyatlari, boy madaniyati bilan tanishtirish, dunyoviy va diniy bilimlarni egallashga bo‘lgan talablarini shakllantirish, ularni tobora boyitish juda muhimdir. O‘quvchilarga eng avvalo o‘z xalqining milliy madaniy merosiga, tiliga, an‘ana va urf odatlariga bo‘lgan qiziqishlarini oshirish lozim.

Boshlang‘ich sinif tarbiya fanlarida berilgan mavzularda milliy qadriyatlarining ahamiyatini sinflar va mavzular ko‘lamida ko‘rib chiqadigan bo‘lsak, 1-sinf tarbiya

Fani darsligida milliy qadriyatlarimizdan biri bo‘lgan salomlashish odobi haqida so‘z boradi. Bunda bolalar ertalab yuz-qo‘llarini yuvib bo‘lgach, ota-onalariga va o‘zidan kattalarga salom beradilar.

Xonaga kirgan odam xonadagilarga salom beradi.

Yurib ketayotgan odam o‘tirgan odamga salom beradi.

Odobli bola doim tabassum bilan: “Assalomu alaykum” – deb salom beradi.

Shu tartibda biz farzandlarimizga uydaligidan salomlashish odobini o‘rgatishimiz maqsadga muvofiqdir.

Boshlang‘ich ta‘lim o‘quvchining shakllanishi, rivojlanishi uchbun muhim davr hisoblanadi. Bu davrda bolaga berilgan bilim va ko‘nikmalarni tizimli ravishda olib borish bevosita yangi talablar asosida yaratilayotgan darsliklarga ham borib taqaladi. Umumta‘lim maktablari boshlang‘ich sinflarning darsliklarida berilgan mavzular o‘quvchilarda milliy tarbiyaning shakllanishiga katta ta‘sir ko‘rsatadi. O‘quvchilarning milliy tarbiyasida uning muomala odobi, tarbiya qoidalariga rioya qilishi hamda boshqalarga nisbatan munosabatlarining barcha ko‘rinishlarida namoyon bo‘ladi. Maktabda milliy tarbiyani shakllantirish jarayonida boshlang‘ich o‘quvchilarning axloqiy sifatleri tarkib topadi va ilk axloqiy sifatlar shakllantiriladi. Jumladan, odamiylik, jonkuyarlik, mehribonlik, g‘oyaviy sodiqlik, kechirimlilik, to‘g‘rilik, mehnatsevarlik, andishalilik, yaxshi, mehr-oqibatlilik, muomala. Shu sifatleri boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida shakllantirishda turli xil usul va vositalarni ishlab chiqib, ta‘lim tarbiya jarayoni samaradorligini oshirish, unga mos ishlanmalar yaratish, milliy tarbiyalashda bolalarning yoshini hisobga olgan holda didaktik materiallar tanlash, boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga mos holda pedagogik va psixologik ta‘si ko‘rsatish usullarini tanlash bugungi kunning dolzarb vazifalaridan hisoblanadi. Barkamol shaxsni tarbiyalashda zamonaviy innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish, milliy urf-odat va an‘analarimiz, boy ma‘naviy merosimizga yo‘g‘rilgan o‘zbekona milliy tarbiyamizni kelajak avlod ongiga singdirib borish ustuvor ahamiyat kasb etdi. Shu narsa ahamiyatliki, milliy tarbiya xususiyati tarbiyada rag‘batlantirishning ustuvor bo‘lishini taqozo etadi. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini milliy tarbiyalash metodikasida uch masala -tushuntirish, rag‘batlantirish muhim o‘rin tutadi. Bularga amal qilmasdan kutilgan samaraga erishib bo‘lmaydi.

Jumladan boshlang‘ich sinf darsliklaridan “Tarbiya” fanida berilgan mavzularda milliy qadriyatlarimizning, milliy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati yuqori.

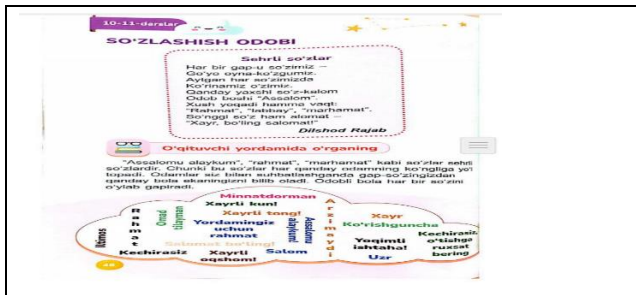
Milliy qadriyatimizdan biri bu bag‘rikenglik hislatidir. Milliy bagrikenglik -turli milatga mansub kishilarning birlarining tilini, dinini, turmush tarzi, urfodati va an‘analarini, milliy madaniy merosini hurmat qilishni, ularning sha‘ni, qadriyatini, ornomusini qadrlash orqali amalga oshadigan o‘ziga xos ma‘naviy kenglikni (bagrikenglikni) anglatadi. Milliy bagrikenglik bunga zid bo‘lgan, milliy manfaatga ziyon yetkazish hisobiga ta‘minlanmaydi. U turli millat manfaatlarini uygun ko‘rish va ta‘minlash asosida mustahkamlanib boradi. Bag‘rikenglik shaxsda diniy, milliy va umuminsoniy g‘oyalarni shakllantirishga asoslanadi. Bag‘rikenglikning diniy mazmuni bir jamiyatda turli dinlarga e‘tiqod qilish bilan belgilanadi. Bag‘rikenglikning milliy mazmuni bir jamiyatda turli xalqlar va elatlarining birga yashashi bilan izohlanadi. Bag‘rikenglikning umuminsoniy mazmuni dunyodagi barcha xalqlarning o‘zaro do‘stligi va hamkorlikda yashashidan iborat. Bu g‘oyalar boshlang‘ich sinf o‘quvchilari ongiga singdirilsa, kelgusida uni o‘z jamiyati va insoniyat hayoti uchun mas‘uliyat sezadigan shaxslar sifatida shakllanadi. Shu qadriyatimizni 1-sinf Tarbiya darsligida o‘rin olgan mavzuda qanday yoritilganini ko‘rib chiqaylik. 1-sinf tarbiya darsligida –bo‘lim30-31 darslar “Bag‘rikeng yurtim” deb nomlanadi. Bu mavzuda bizning ona yutimiz O‘zbekistonning bag‘rikengligi unda turf axil millat va elat vakillarining istiqomat qilishida ekanligi bayon qilingan.

Bu mavzu orqali o'quvchilarda bag'rikenglik haqida tushuncha hosil bo'ladi. Bizning yurtimiz shunday bag'rikeng bir yurt ekanligidan esa faxrlanadi.

Mavzu davomida o'quvchilarga qiziqarli topshiriqlar ham berilgan. O'quvchilarni zukkolikka hamda fikrlashi, dunyoqarashini o'stirishga yordam beradi.

Darslikdagi yana bir qancha mavzular o'quvchilarda milliy tarbiyani shakllantirishga xizmat qiladi. Bu gapimizning isboti esa, darslikdagi – bolim 10-11 darslar “So'zlashish odobi” mavzusida yaqqol namoyon etilgan.

Mavzuda bolalarga har qanday vaziyatda gapni “Assalomu alaykum” deb boshlash kerakligi aytiladi. O'zbek mahallasida katta-yu kichik bir biri bilan salomlashib o'tib ketishi-chiroyli odatlarimizdan biriligi haqida so'z boradi. Maktabda va boshqa jamoat joylarida telefonda baland ovozda gaplashmaslik kerakligi, oilada, sinfdoshlar va boshqa odamlar bilan gaplashganda telefonni chetga olib qo'yish lozimligi darslikda o'quvchi yoshiga mos holatda tushuntirilgan.

Milliy qadriyatlarimizdan yana biri bu albatta mehmondo'stlikdir. Tarbiya darsligining 28-29 darslari “Mehmondorchilik odobi” haqida. Bu mavzuda O'zbeklar mehmondo'st xalq ekanligi, ostonadan kirib kelgan barha insonga hurmat ko'rsatib, uni ochiq chehra bilan kutib olish va mehmon qilish xalqimizning odatlaridan biriligi bayon etilgan.

Mavzu davomida topshiriqlar berilgan. Yuqoridagi topshiriq aynan o'quvchida mehmondorchilik odobini shakllantirishda xizmat qiladi.

2-sinf darsligining 2-bobi “Oiladagi munosabatlar” milliy qadriyatlarimizda asosiy o'rin tutadi. Oila a'zolariga qanday

munosabatda bo'lish, dasturxon atrofida o'zini qanday tutish, jamoat joylarida va transportlarda yurish odoblarini o'rganish o'quvchilar tarbiyasida yaqqol namoyon bo'ladi.

3-sinf darsligida 26-mavzu: Mahalla va qo'ni-qo'shnicilik mavzusi milliy qadriyatlarimizga misol bo'la oladi. Bunda mahalladagilar, qo'shnilar bilan oqibat munosabat qilish odoblari, bir-biriga oqibatli bo'lish haqidagi bilimlarni beradi.

Xulosa qilib aytilish mumkinki, kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni milliy tarbiyalash jarayoniga yangicha yondashuv metodologik samaradorlikni taqozo etadi. Biz esa milliy ruhda tarbiya berishning bugungi davr talabiga mos bo'lgan shakllarini kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ongiga singdirib bborishimiz zarur. Eng muhimi yurtimiz kelajagini mustahkamlash uchun kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni milliy ruhda tarbiyalash orqali ularda milliy tafakkur, milliy ong, milliy mafkura, o'zligimizga bo'lgan hurmat, milliylikimizning bugungi ko'rinishlarini saqlash va davom ettirish kabi ko'plab jarayonlarni amalga oshiramiz. Maktabda milliy tarbiyaning tub mohiyatini yetkazib berish hamda bunyodkor g'oyatoga undovchi milliy mafkuramizni rivojlantirish biz pedagog kadrlarning asosiy vazifamiz deb hisoblaymiz.

ADABIYOTLAR

1. N.Ismatova. Tarbiya: 1-sinf. 1-nashr – T: G'afur G'ulom. 2020

2. Tarbiya fani: 2-sinf. K.Suyarov. – Toshkent Respublika ta'lim markazi,2021
3. Tarbiya fani: 3-inf. Ro'ziyeva Dilnoza, Ismatova Nargiza va b. – Toshkent “SANO-STANDART” 2020
4. Tarbiya: 4-sinf. S.Shermuhammadova, S.Akkulova va b. – Toshkent “O'ZBEKISTON” 2020